

Глава 1

ДВЕРІ В'ЯЗНИЦІ

Перед брусованою будовою, масивні дубові двері якої були поцятковані головками кованих цвяхів, зібрався натовп: бородаті чоловіки в темних шатах і сірих гостроверхих капелюхах упереміж із жінками в очіпках.

Яких би поглядів на людське щастя і добродішність не дотримувалися засновники колоній у Новому Світі, вони незмінно стикалися з необхідністю відвести одну ділянку незайманого ґрунту під кладовище, а іншу — під в'язницю. Знаючи про це, можна не сумніватися, що батьки міста Бостона звели першу в'язницю не пізніше, ніж розбили перше кладовище на ділянці Айзека Джонсона¹. Його могила стала центром, навколо якого згодом почали розміщуватися могили всіх парафіян старої Королівської церкви².

¹ Айзек Джонсон — один з перших колоністів, які влаштувалися в Бостоні.

² Одна з найстаріших церков Бостона, збереглася до наших днів.

Так чи інакше, але через п'ятнадцять-двадцять років після заснування міста дерев'яна будівля в'язниці, завіяна негодою, потемнішала, постарішала, а фасад її став ще більш похмурим і непривітним. На важкому окутті дубових дверей утворився такий шар іржі, що, здавалося, у всьому Новому Світі немає нічого старішого за цю холодну. Немов вона так і з'явилася на світ — старою, як сам злочин.

Перед цією потворною будівлею, між нею і проїжджою частиною вулиці, була розташована галявина, суцільно вкрита реп'яхами, лободою та іншою огидною на вигляд рослинністю, яка, мабуть, відчула якусь спорідненість із місцем, де вместилася похмура квітка цивілізації — в'язниця. Але неподалік від дверей, майже біля самого порога, розкинувся кущ дикої троянди, уквітчаний — надворі був червень — ніжними квітками. Квіти ці немов пропонували й арештанту, що вперше переступає поріг в'язниці, і засудженому, що виходить назустріч долі, свою тендітну красу і тонкий аромат — на знак того, що всеосяжне серце природи безмежно милосердне і шкодує про його долю.

Цей кущ ріс тут з давніх-давен. Ми не в змозі дізнатися, чи то він уцілів з тих часів, коли його оточував праліс, і якимсь пережив загибель могутніх дубів і сосен, що схилилися над ним, або ж — як стверджують достовірні джерела — розцвів прямісінько під ногами праведниці Енн

Гатчінсон¹, коли вона заходила крізь двері цієї в'язниці. Але оскільки цей кущ перебуває на порозі цього оповідання, що починається біля зловісного входу до в'язниці, нам залишається лише зірвати одну квітку і запропонувати її читачеві. Нехай вона символізує іншу — прекрасну і натхненну — квітку, що виростає в тутешніх краях, і, можливо, їй вдасться пом'якшити похмуре закінчення цієї розповіді про людські слабкості й скорботи.

¹ Гатчінсон, Енн (1591–1643) — одна з найвідоміших жінок в історії колонізації Америки. Пуританка, релігійний діяч, яка створила релігійне відгалуження антиномістів, що заперечувало необхідність духовенства і церков для спілкування з Богом. Була засуджена на вигнання з колонії Массачусетс. Згодом убита індіанцями.